

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1907. Andra Kammaren. N:o 37.

Tisdagen den 16 april.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde af herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 9 innevarande april.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *L. H. Tingsten* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående pension å allmänna indragningsstaten åt musiksergeanten *V. H. Kindstrand*; och

angående upplåtelse till landtförsvaret af förra landshöfdingebostället *Rydhof* n:o 1 i Jönköpings län.

De kungl. propositionerna bordlades på begäran.

§ 3.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner:

angående om- och tillbyggnad af det gamla riksdagshuset å *Riddarholmen* för beredande af lokaler åt vissa statens ämbetsverk m. m.;

angående anslag till utläggning af ytterligare ett järnvägsspår mellan *Älfsjö* och *Huddinge* järnvägsstationer; och

angående anslag till anläggning af ledningar för distribuering af elektrisk energi från statens kraftstationer vid *Trollhättan*.

§ 4.

Efter föredragning af herr *K. Starbäcks* vid nästföregående sammanträde framställda och då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa spörsmål blef denna anhållan af kammaren bifallen.

Vidare föredrogs och bifölls herr *K. J. Warburgs* vid berörda sammanträde framställda och likaledes bordlagda anhållan att till hans excellens herr statsministern få framställa spörsmål.

§ 5.

Föredrogs och lades till handlingarna statsutskottets memorial, n:o 67, i anledning af Kungl. Maj:ts remiss med öfverlämnande af uppgift å förändringar år 1906 i statsverkets inkomster af för dess räkning utarrenderade kronoegendomar m. m.

§ 6.

Vidare föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtande n:o 78 och bevillningsutskottets memorial n:o 15.

§ 7.

Härefter föredrogs bevillningsutskottets memorial, n:o 16, med föranledande af kamrarnes skiljaktiga beslut i vissa delar af bevillningsutskottets betänkande n:o 13, i anledning af dels Kungl. Maj:ts propositioner, n:is 47 och 48, med förslag till ny förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst äfvensom till ny förordning om inkomstskatt, dels ock med föranledande af propositionen n:o 47 väckta motioner.

Punkterna 1—3.

De föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

Punkten 4.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 5.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkten 6.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 7.

Den föreslagna voteringspropositionen godkändes.

§ 8.

Föredrogos, men bordlades ånyo lagutskottets utlåtande n:o 38 och Andra Kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande n:o 19.

§ 9.

Herr *D. Persson* i Tällberg aflämnade en af honom m. fl. undertecknad motion, n:o 252, om ändring af 9 och 12 §§ riksdagsordningen.

Motionen blef på begäran genast hänvisad till Riksdagens särskilda utskott n:o 1.

§ 10.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Interpellation.

Herr *Staaff*, som anförde: Herr vice talman, mina herrar! I skrifvelse till konungen anhöll 1903 års Riksdag att K. M:t ville, efter verkställd utredning och pröfning af frågan om inrättande af en särskild högsta domstol eller regeringsrätt för afdömande i sista instans af administrativa besvärsmål och för afgifvande af utlåtande öfver förslag till ekonomiska och administrativa lagar och författningar äfvensom af frågan om de förändringar i afseende å statsrådets och statsdepartementens organisation, hvilka i samband härmed funnos påkallade, till Riksdagen afgifva de förslag till grundlagsändringar, hvartill denna utredning och pröfning kunde föranleda.

Regeringen uppdrog åt dåvarande presidenten i Göta hofrätt Hj. Hammarskjöld att utreda frågan. Presidenten Hammarskjöld lærer ock genast ha begynt omfattande förarbeten i ämnet. Ett afbrott i hans arbete inträffade emellertid, då han kallades att inträda såsom ledamot i den vid slutet af 1905 års första urtima riksdag bildade regeringen. Sedermera utnämndes presidenten Hammarskjöld, som bekant, till envoyé i Köpenhamn, och detta torde väl i sin mån ha orsakat något uppehåll. Nu har man ej på länge erfarit något om huru pass långt arbetet fortskridit. Vid sådant förhållande är det naturligt, att alla de, hvilka i regeringsrättens snara tillkomst se ett oundgängligt villkor för att regeringens hufvudsakliga uppgift skall kunna bli så effektivt tillgodosedd som möjligt är, börja känna en viss oro för att förslaget i ämnet må

Interpellation.
(Forts.)

hända ej skall kunna föreläggas 1908 års Riksdag, den sista i perioden. Och om så ej sker, kan detta ju betyda ett flerårigt uppskof med frågans lösning. Då jag emellertid känner mig förvissad, att regeringen ägnat saken energiskt intresse, ehuru intet därom hunnit till allmänhetens kännedom, vill jag tillåta mig anhålla om kammarens tillstånd att till hr statsrådet och chefen för justitiedepartementet framställa följande spörsmål:

1) Hvilka åtgärder har regeringen vidtagit för att påskynda utarbetandet af förslaget om regeringsrätt?

2) Kan det med säkerhet förväntas, att förslag i ämnet föreläggas nästa års Riksdag?

Ifrågavarande framställning lades på begäran på bordet.

§ 11.

Interpellation.

Härefter erhöles på begäran ordet af

Herr Beckman i Djursholm, hvilken yttrade: På de senaste åren har en kraftig rörelse uppstått i syfte att åt kvinnan förvärfva full medborgarrätt i samhället.

Hufvudtyngden i denna rörelse ligger naturligen i sträfvan att eröfra den *politiska* rösträtt, från hvilken kvinnan nu är fullständigt utesluten.

Hvad åter beträffar den *kommunala* rösträtten, hvilken kvinnan redan nu under vissa förutsättningar äger utöfva, har man arbetat på att åt densamma ge full effektivitet och att undanröja den oklarhet, som om icke principiellt dock i praxis stått hindrande i vägen för hennes fulla kommunala medborgarrätt.

Jag syftar härvid särskildt på den gifta kvinnan. Visserligen förmenar man numera icke, att gift kvinna, därest hon i öfrigt uppfyller villkoren för kommunal rösträtt, skulle, såsom stående under mannens målsmanskap, vara obehörig att äga kommunal rösträtt. Men däremot lägga skattelagstiftningen och dess tillämpning ett svåröfvervinnerligt hinder i vägen för denna rösträtts utöfvande. Myndigheterna ha nämligen länge varit ovissa och vacklande beträffande spörsmålet, huruvida gift kvinna, som har egen dom under egen förvaltning, därmed ock har rätt att erhålla egen debetsedel.

I syfte att undanröja denna oklarhet och tillerkänna gift kvinna af nyssnämnda kategori uttrycklig rätt att medelst särskild debetsedel för sig beskattas, anhöll Riksdagen i skrifvelse till Konungen den 27 april 1904, att K. Maj:t täcktes för Riksdagen framlägga förslag till nödiga ändringar i bevillningsförrordningen och därmed sammanhängande författningar.

Tre år ha gått sedan Riksdagen aflät denna skrifvelse. Under denna tid har bevillningsförordningen varit föremål för regeringens särskilda uppmärksamhet och en af innevarande Riksdag i hufvudsak bifallen kungl. proposition har föreslagit mer och mindre genomgripande ändringar i densamma.

Bland dessa ändringar saknas emellertid den här omförmälda af Riksdagen redan 1904 begärda.

Detta förhållande har hos dem, som saken närmast rör, vållat stor misräkning, blandad med farhågor att saken skulle vara för långa tider undanskjuten.

Misräkningen öfver denna underlåtenhet är så mycket förklarligare, som den nuvarande regeringen gjort till en af sina hufvuduppgifter att i vidsträckt omfattning sysselsätta sig med de kommunala rösträttsförhållandena i allmänhet.

Med anledning af hvad jag här anfört, anhåller jag om kammarens tillstånd att till h. ex. herr statsministern få framställa följande spörsmål:

Hvad är anledningen, att regeringen icke, i anslutning till dess öfriga förslag beträffande den kommunala rösträtten, äfven i enlighet med Riksdagens anhållan framlagt förslag till sådana bestämmelser i bevillningsförordningen m. m., att gift kvinna med egen dom, däröfver hon enligt lag äger att ensam råda, varder med särskild debetsedel för sig beskattad?

Jämväl denna framställning blef på begäran bordlagd.

§ 12.

Till bordläggning anmäldes:

sammansatta stats- och lagutskottets utlåtande, n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upphörande af kronans rätt till storverksträd och ekar å häradsallmänningar;

Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 204, innefattande delgifning af nämnda kammares beslut i anledning af dess andra tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 7, i anledning af motion af herr von Möller om skrifvelse till Konungen angående skärpta bestämmelser i fråga om offentliga föreställningar, djurföreläsningar, m. m.;

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 20, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning och förslag angående verkställande vid inträffad järnvägsolycka af undersökning om olyckans orsak, m. m.; och

Interpellation.
(Forts.)

Andra Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, n:o 21, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ordningsstadga för rikets landsbygdskommuner.

§ 13.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,3 e. m.

In fidem:

Herman Palmgren.